ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 13ης Ιανουαρίου 2010

σχετικά με τη ρύθμιση επιχειρηματικών και επαγγελματικών οφειλών προς τα πιστωτικά ιδρύματα και την επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς

(CON/2010/8)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 23 Δεκεμβρίου 2009 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του ελληνικού Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο νόμου για τη ρύθμιση επιχειρηματικών και επαγγελματικών οφειλών προς τα πιστωτικά ιδρύματα, διατάξεις για την επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς και άλλες διατάξεις (εφεξής το «σχέδιο νόμου»). Στις 29 Δεκεμβρίου 2009 το Υπουργείο υπέβαλε σε σχέση με το ως άνω αίτημα διαβούλευσης συμπληρωματικό υπόμνημα με διευκρινίσεις και πρόσθετες πληροφορίες όσον αφορά επιμέρους πτυχές του σχεδίου νόμου.

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στο άρθρο 127 παράγραφος 4 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 2 παράγραφος 1 έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων[1], καθώς το σχέδιο νόμου αφορά κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο βαθμό που αυτοί επηρεάζουν ουσιωδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου νόμου

1.1 Σύμφωνα με την αιτιολογική του έκθεση, το σχέδιο νόμου συνιστά την αφετηρία της υλοποίησης του ευρύτερου στρατηγικού σχεδίου της ελληνικής Κυβέρνησης για την τόνωση της αγοράς και την ανάπτυξη της οικονομίας. Με το σχέδιο νόμου επιχειρείται η εισαγωγή μέτρων που αποβλέπουν στην τόνωση της ρευστότητας στην αγορά μέσω της στήριξης, ιδίως, των επιχειρηματικών, επαγγελματικών και αγροτικών δραστηριοτήτων. Σκοπός του σχεδίου νόμου είναι να δώσει τη δυνατότητα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν τις ως άνω δραστηριότητες και έχουν περιέλθει σε δυσχερή οικονομική θέση να ρυθμίσουν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους, παρέχοντας με τον τρόπο αυτόν στήριξη από άποψη ρευστότητας και διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων των εν λόγω προσώπων υπό τις τρέχουσες

1 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

δυσμενείς οικονομικές περιστάσεις. Εξάλλου, το σχέδιο νόμου προβλέπει τη δυνατότητα ρύθμισης της αποπληρωμής οφειλών που δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες (ενήμερες οφειλές) βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων. Ακόμη, το σχέδιο νόμου τροποποιεί το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο όσον αφορά την καταχώριση και επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, σε μια προσπάθεια εξισορρόπησης, αφενός, της διαθεσιμότητας πληροφοριών για τους οφειλέτες που είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου και, αφετέρου, του αδικαιολόγητου αποκλεισμού των οφειλετών από την πρόσβαση στη χρηματοδότηση που είναι αναγκαία για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων.

1.2 Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 του σχεδίου νόμου, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν συνάψει με τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων για επιχειρηματικούς, επαγγελματικούς ή αγροτικούς σκοπούς, μπορούν να ζητήσουν από αυτά την υπαγωγή σε ρύθμιση των οφειλών που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες μετά την 1η Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου[2]. Το άρθρο 1 παράγραφος 4 του σχεδίου νόμου προβλέπει εξάλλου τη ρύθμιση οφειλών που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες μετά την 1η Ιανουαρίου 2005, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις[3]. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 5 του σχεδίου νόμου, οι αιτήσεις για ρύθμιση των ως άνω οφειλών υποβάλλονται μέχρι τις 15 Μαρτίου 2010, τα δε πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να γνωστοποιούν στον οφειλέτη το ύψος της προκύπτουσας οφειλής μέσα σε 30 ημέρες από την υποβολή της αίτησης.

1.3 Εξάλλου, το άρθρο 2 παράγραφος 1 του σχεδίου νόμου δίνει τη δυνατότητα σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν συνάψει με τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων για επιχειρηματικούς, επαγγελματικούς ή αγροτικούς σκοπούς, να ζητήσουν από αυτά την εφαρμογή οποιουδήποτε εκ των ακόλουθων μέτρων σε σχέση με ενήμερες οφειλές τους, εφόσον διαθέτουν φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα και συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο εν λόγω άρθρο 2[4]: i) περίοδο χάριτος ενός έτους, χωρίς καταβολή τόκων και

---

2 Αν η σύμβαση δεν έχει καταγγελθεί, προϋπόθεση για τη ρύθμιση είναι να υφίσταται ληξιπρόθεσμη οφειλή με καθυστέρηση τουλάχιστον τριών μηνών. Από το υπό ρύθμιση συνολικά οφειλόμενο ποσό θα αφαιρούνται και θα διαγράφονται οι τόκοι υπερημερίας και ανατοκισμού, πλην των ήδη καταβληθέντων μέχρι την έναρξη ισχύος του σχεδίου νόμου. Το σύνολο της οφειλής που υπάγεται σε ρύθμιση δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1 000 000) ευρώ ανά πιστωτικό ίδρυμα και τα τρία εκατομμύρια (3 000 000) ευρώ στο σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων.

3 Η δυνατότητα αυτή προϋποθέτει ότι θα αποπληρωθεί μέχρι την 15η Απριλίου 2010 ποσό ίσο με το 10% της οφειλής που προκύπτει, χωρίς να υπολογίζονται τόκοι υπερημερίας και ανατοκισμού, για τους οποίους θα τηρείται χωριστός λογαριασμός. Αν ο οφειλέτης αποπληρώσει το ήμισυ της οφειλής σύμφωνα με τη ρύθμιση, θα διαγράφονται οριστικά οι τόκοι υπερημερίας και ανατοκισμού (πλην των ήδη καταβληθέντων μέχρι την έναρξη ισχύος του σχεδίου νόμου).

4 Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2, την επιλογή κατά το άρθρο 2 παράγραφος 1 του σχεδίου νόμου και για ανεξόφλητο κεφάλαιο που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις διακόσιες πενήντα χιλιάδες (250 000) ευρώ ανά πιστωτικό ίδρυμα και πάντως στο σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων το ένα εκατομμύριο (1 000 000) ευρώ έχουν: i) φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, και εμφανίζουν κατά την τελευταία μέχρι και τον Ιούνιο του έτους 2009 χρήση ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο των δύο εκατομμυρίων πεντακοσίων χιλιάδων (2 500 000) ευρώ και έχουν κατά την ίδια χρήση ζημία, και ii) αγροτικοί συνεταιρισμοί, ενώσεις αυτών και ομάδες παραγωγών, ανεξάρτητα από την κατηγορία βιβλίων που τηρούν, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης περίπτωσης i). Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 3, την επιλογή κατά το άρθρο 2 παράγραφος 1 του σχεδίου νόμου και για ανεξόφλητο κεφάλαιο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις εκατό χιλιάδες (100 000) ευρώ ανά πιστωτικό ίδρυμα και στο σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων τις τριακόσιες χιλιάδες (300 000) ευρώ, έχουν επίσης: i) φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπορική δραστηριότητα και κατά τη χρήση του έτους 2008 εμφανίζουν ετήσια ακαθάριστα έσοδα μικρότερα των εκατό πενήντα χιλιάδων (150 000) ευρώ, ii) φυσικά πρόσωπα που ασκούν κατά κύριο

κεφαλαίου, με αντίστοιχη παράταση της συμβατικής διάρκειας του δανείου και κεφαλαιοποίηση των τόκων στη λήξη της περιόδου χάριτος, ii) αναστολή επί διετία της χρεολυτικής αποπληρωμής του άληκτου κεφαλαίου με αντίστοιχη παράταση της συμβατικής διάρκειας του δανείου και καταβολή των τόκων στη διάρκεια της αναστολής σύμφωνα με την περιοδικότητα του εκτοκισμού που προβλέπεται στη σύμβαση ή iii) παράταση της συμβατικής διάρκειας του δανείου κατά τρία έτη. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 4 του σχεδίου νόμου, και στις περιπτώσεις αυτές οι αιτήσεις για ρύθμιση των οφειλών υποβάλλονται μέχρι τις 15 Μαρτίου 2010.

1.4 Το άρθρο 3 παράγραφος 1 του σχεδίου νόμου προβλέπει τη διαγραφή δυσμενών δεδομένων από τα αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς που τηρούνται από τα πιστωτικά ή χρηματοδοτικά εν γένει ιδρύματα ή λειτουργούν χάριν αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι η οφειλή στο σύνολό της έχει εξοφληθεί ή θα εξοφληθεί μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου. Στο ίδιο πνεύμα, το άρθρο 3 παράγραφος 2 του σχεδίου νόμου αίρει κάθε περιορισμό στη χορήγηση νέου βιβλιαρίου επιταγών που έχει επιβληθεί δυνάμει της απόφασης αριθ. 234/23/11.12.2006 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος[5] για επιταγές που έχουν εξοφληθεί ή θα εξοφληθούν μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου. Όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, το άρθρο 4 του σχεδίου νόμου εισάγει αλλαγές στο ισχύον νομικό πλαίσιο, ιδίως μειώνοντας κατά ένα έτος τα υφιστάμενα ανώτατα όρια στον χρόνο τήρησης και χρήσης των ως άνω δεδομένων από τα πιστωτικά και εν γένει χρηματοδοτικά ιδρύματα ή από αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς σε σχέση με οφειλές που έχουν εξοφληθεί στο σύνολό τους[6]. Ειδικότερα, επιταγές που εξοφλούνται μέσα σε 30 ημέρες από τη σφράγισή τους δεν θα εμφανίζονται στα ανωτέρω αρχεία, οι δε καταχωρισμένες θα διαγράφονται[7]. Σε ό,τι αφορά οφειλές που δεν έχουν εξοφληθεί, το άρθρο 4 παράγραφος 4 του σχεδίου προβλέπει ότι τα σχετικά δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς διαγράφονται δέκα έτη μετά την εγγραφή τους.

1.5 Με το άρθρο 5 του σχεδίου νόμου εισάγεται η υποχρέωση των πιστωτικών και εν γένει χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, που έχουν διαβιβάσει σε νομίμως λειτουργούντα αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς δυσμενή δεδομένα για οφειλές, να ενημερώνουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας των παραπάνω αρχείων μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες από την περιέλευση σε αυτά των στοιχείων που αποδεικνύουν την εξόφληση της οφειλής. Εξάλλου, το άρθρο 6 του σχεδίου νόμου ορίζει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ο οφειλέτης μπορεί να εξασφαλίσει προσωρινή δικαστική προστασία αποτρέποντας την καταχώριση στοιχείων του σε αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, εφόσον πιθανολογείται η ανυπαρξία ληξιπρόθεσμης οφειλής.

επάγγελμα αγροτική δραστηριότητα, και iii) επιχειρήσεις που έχουν υποστεί σημαντικές καταστροφές από πυρκαγιές ή φυσικά φαινόμενα από το έτος 2007 και μέχρι την δημοσίευση του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου.

5 ΦΕΚ 63Β/2007.

6 Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1, ο χρόνος αυτός μειώνεται σε δύο, τρία και τέσσερα έτη, ανάλογα με τις τρεις κατηγορίες μηχανισμών πληρωμής που προβλέπει.

7 Εν προκειμένω το άρθρο 4 παράγραφος 5 προβλέπει ότι το μέτρο στέρησης του βιβλιαρίου επιταγών που έχει τυχόν επιβληθεί δυνάμει της απόφασης αριθ. 234/23/11.12.2006 αίρεται από το χρονικό σημείο που οι εν λόγω επιταγές παύουν να εμφανίζονται στα σχετικά αρχεία πληροφοριών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του σχεδίου νόμου.

1.6 Το άρθρο 7 του σχεδίου νόμου δίνει τη δυνατότητα στα πιστωτικά ιδρύματα να χορηγούν κατά τη διάρκεια ισχύος μέτρου στέρησης χορήγησης βιβλιαρίου επιταγών νέο βιβλιάριο επιταγών, εφόσον παρέχεται επ' αυτών τριτεγγύηση έως πέντε χιλιάδες (5000) ευρώ ανά επιταγή από φυσικό ή νομικό πρόσωπο εις βάρος του οποίου δεν ισχύει το ανωτέρω μέτρο στέρησης. Το άρθρο 8 του σχεδίου νόμου προβλέπει την επιβολή κυρώσεων από τον Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για κάθε παράβαση των υποχρεώσεων από το σχέδιο νόμου. Τέλος, το άρθρο 9 του σχεδίου νόμου ρυθμίζει φορολογικά θέματα για τις περιπτώσεις που το σχέδιο νόμου προβλέπει τη διαγραφή απαιτήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων βάσει των διατάξεών του.

2. Διαδικαστικές και γενικές παρατηρήσεις

2.1 Προτού διατυπώσει τα ειδικότερα σχόλιά της αναφορικά με το σχέδιο νόμου, η ΕΚΤ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή της αιτούσας αρχής σε μία παρατήρηση διαδικαστικής φύσης, καθώς και σε μια σειρά γενικών παρατηρήσεων.

2.2 Από διαδικαστική άποψη, σε ιδιαίτερα επείγουσες περιπτώσεις που δεν καθιστούν δυνατή την τήρηση της συνήθους περιόδου διεξαγωγής της διαβούλευσης, η αιτούσα αρχή μπορεί να επισημάνει στο αίτημα διαβούλευσης τον επείγοντα χαρακτήρα του συγκεκριμένου αιτήματος, ζητώντας την έκδοση της γνώμης της ΕΚΤ εντός συντομότερης προθεσμίας. Αυτό δεν επηρεάζει την υποχρέωση των εθνικών αρχών, σύμφωνα με τα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της συνθήκης, να διαβουλεύονται με την ΕΚΤ αναφορικά με εθνικά σχέδια νομοθετικών διατάξεων που εμπίπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της σε εύλογο στάδιο της εθνικής νομοθετικής διαδικασίας. Η δεύτερη πρόταση του άρθρου 4 της απόφασης 98/415/ΕΚ ορίζει ότι η γνώμη της ΕΚΤ πρέπει να ζητείται «σε εύλογο στάδιο» της νομοθετικής διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι η διαβούλευση θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε χρονικό στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας που να εξασφαλίζει στην ΕΚΤ ικανό χρόνο για την εξέταση των σχεδίων νομοθετικών διατάξεων και για την έκδοση της γνώμης της στις απαιτούμενες γλώσσες, και να επιτρέπει στις αιτούσες εθνικές αρχές να εξετάζουν τη γνώμη της ΕΚΤ πριν από τη θέσπιση των εν λόγω διατάξεων. Εν προκειμένω αξίζει να υπομνησθεί ότι, όπως σημειώνει το Δικαστήριο, η υποχρέωση διαβούλευσης με την ΕΚΤ βάσει της συνθήκης σκοπεί «κυρίως να εξασφαλίσει ότι ο συντάκτης της πράξεως θα εκδώσει την πράξη αφού ακούσει τον οργανισμό ο οποίος, λόγω των ειδικών αρμοδιοτήτων που ασκεί στο κοινοτικό πλαίσιο και στον συγκεκριμένο τομέα και λόγω του υψηλού βαθμού ειδίκευσης που τον χαρακτηρίζει είναι ιδιαίτερα σε θέση να συμβάλει επωφελώς στην προτεινόμενη διαδικασία εκδόσεως της πράξεως»[8]. Δεδομένου ότι η αιτούσα αρχή έχει επισημάνει στην ΕΚΤ ότι το προβλεπόμενο χρονικό πλαίσιο ψήφισης του σχεδίου νόμου είναι πολύ σύντομο, η ΕΚΤ θεωρεί ότι εφαρμόζεται εν προκειμένω η διάρκειας ενός μηνός ελάχιστη περίοδος διαβούλευσης που προβλέπει το άρθρο 3 παράγραφος 1 της απόφασης 98/415/ΕΚ. Βάσει

8 Υπόθεση C-11/00, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Συλλογή 2003, σ. I-7147, σκέψεις 110 και 111.

του άρθρου 3 παράγραφος 4 της απόφασης 98/415/ΕΚ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να αναστέλλουν τη διαδικασία έκδοσης σχεδίων νομοθετικών διατάξεων όσο εκκρεμεί η έκδοση γνώμης της ΕΚΤ. Αυτό σημαίνει ότι η αρμόδια εθνική αρχή θα πρέπει να έχει την ευκαιρία να εξετάζει προσηκόντως τη γνώμη της ΕΚΤ πριν από τη λήψη της απόφασής της επί της ουσίας.

2.3 Η αιτούσα αρχή θεωρεί ότι το σχέδιο νόμου εισάγει μέτρα που θεσπίζονται άπαξ, έχουν προσωρινό χαρακτήρα και περιορισμένο ουσιαστικό εύρος και αποβλέπουν στη στήριξη της ρευστότητας σε σχέση με επιχειρηματικές, επαγγελματικές και αγροτικές δραστηριότητες. Ωστόσο, η ΕΚΤ σημειώνει ότι τα προτεινόμενα μέτρα θα μπορούσαν να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη ρευστότητα στην αγορά, ιδίως υπό τις κρατούσες δυσμενείς οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα. Μάλιστα, τυχόν επιδείνωση των εν λόγω συνθηκών θα μπορούσε να προκαλέσει συστημικές επιπτώσεις εντός της ελληνικής επικράτειας και, πιθανόν, και διασυνοριακά[9]. Εξάλλου, από σημαντικές απόψεις κάποια εκ των προτεινόμενων μέτρων δεν συνάδουν με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς, όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση**,** και, ως εκ τούτου, θα μπορούσαν ενδεχομένως να παρακωλύσουν, αντί να ενισχύσουν, τη ροή των πιστώσεων ακόμη και υπό κανονικές συνθήκες στην αγορά. Δεδομένων των παραπάνω η ΕΚΤ τονίζει τη σημασία της εκ των προτέρων ενδελεχούς αξιολόγησης των επιπτώσεων του σχεδίου νόμου στην κεφαλαιακή επάρκεια και τη ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και των συνεπειών του για τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ενόψει της ανάγκης διασφάλισης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, προαγωγής της αποτελεσματικής λειτουργίας της αγοράς και ενίσχυσης της ρευστότητας και της επαρκούς ροής πιστώσεων στην οικονομία.

2.4 Επιπλέον, οι διατάξεις του σχεδίου νόμου εφαρμόζονται στους οφειλέτες και διέπουν τις σχέσεις τους έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων. Προκειμένου να διαφυλαχθεί η ασφάλεια δικαίου, να αποφευχθούν αδικαιολόγητες παρεμβάσεις στην ιδιοκτησιακή θέση των πιστωτικών ιδρυμάτων και να αποτραπεί ο ηθικός κίνδυνος (moral hazard), και συγκεκριμένα η δημιουργία κινήτρων για τη μη έγκαιρη εξυπηρέτηση των χρεών, απαιτείται σαφέστερη διατύπωση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που εισάγει το σχέδιο νόμου, καθώς και προσεκτική εξέταση των επιπτώσεών του στις υφιστάμενες νομικές σχέσεις μεταξύ πιστωτών και οφειλετών. Ο δυνητικός ηθικός κίνδυνος από την προτεινόμενη ρύθμιση των υφιστάμενων ενήμερων οφειλών θα μπορούσε να έχει σοβαρές δυσμενείς συνέπειες για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και τη ρευστότητα των τραπεζών, καθώς και για το συνολικό κόστος της χρηματοδότησης.

2.5 Σε συνέχεια των γενικών παρατηρήσεων που διατυπώνονται στις ως άνω παραγράφους 2.3 και 2.4, η ΕΚΤ έχει τα ακόλουθα ειδικά σχόλια να διατυπώσει αναφορικά με το σχέδιο νόμου.

---

9 Ακόμη και εάν το σχέδιο νόμου κάλυπτε μόνο τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, οι συνέπειές του θα μπορούσαν να επεκταθούν πέραν της ελληνικής επικράτειας, υποχρεώνοντας πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ σε σχηματισμό προβλέψεων για την αναστολή της αποπληρωμής οφειλών βάσει του σχεδίου νόμου. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι τα άρθρα 1 και 2 του σχεδίου νόμου επιτρέπουν σε οφειλέτες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του να επωφεληθούν από τις δυνατότητες ρύθμισης των ληξιπρόθεσμων και ενήμερων οφειλών τους, αντίστοιχα, εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες στα εν λόγω άρθρα προϋποθέσεις. Ωστόσο, η ΕΚΤ θεωρεί ότι το σχέδιο νόμου θα πρέπει να ορίζει ρητά ότι οι οφειλέτες που νομιμοποιούνται να ζητήσουν ρύθμιση των οφειλών τους θα πρέπει να αποδεικνύουν την ικανότητα αποπληρωμής των εν λόγω οφειλών σύμφωνα με τους όρους που θέτει το σχέδιο νόμου. Πράγματι, η ρύθμιση οφειλών χωρίς την αποδεδειγμένη ικανότητα αποπληρωμής τους εκ μέρους των οφειλετών απλώς θα μετέθετε χρονικά την επέλευση της αθέτησης των υποχρεώσεών τους, αυξάνοντας το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και επηρεάζοντας δυσμενώς την ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να χρηματοδοτήσουν την ανάκαμψη της οικονομίας στο σύνολό της. Επιπλέον, από άποψη ασφάλειας δικαίου, η ΕΚΤ θεωρεί ότι οι υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων σε σχέση με τα δικαιώματα των οφειλετών να ζητήσουν ρύθμιση των οφειλών τους κατά τα άρθρα 1 και 2 του σχεδίου νόμου δεν είναι αρκούντως σαφείς και ότι θα πρέπει να αναδιατυπωθούν στο σχέδιο νόμου, προς ενίσχυση της σαφήνειάς τους και μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

3.2 Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του σχεδίου νόμου, οφειλέτες από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων της παραγράφου 1 του εν λόγω άρθρου μπορούν να ζητήσουν ρύθμιση οφειλών που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες μετά την 1η Ιανουαρίου 2005, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις[10]. Με την επιφύλαξη των σχολίων που διατυπώνει στην ως άνω παράγραφο 2.4, η ΕΚΤ προτείνει την προσθήκη, στο άρθρο 1 παράγραφος 4 του σχεδίου νόμου, της 31ης Δεκεμβρίου 2007 ως καταληκτικής ημερομηνίας για τις οφειλές που καθίστανται ληξιπρόθεσμες μετά την 1η Ιανουαρίου 2005, καθώς η προσθήκη αυτή θα αποσαφήνιζε το ρυθμιστικό πεδίο του σχεδίου νόμου, αποτυπώνοντας τη διαφοροποίηση των δύο κατηγοριών των υπό ρύθμιση οφειλών, ήτοι i) των οφειλών που καθίστανται ληξιπρόθεσμες μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2005 και της 31ης Δεκεμβρίου 2007 και ii) των οφειλών που καθίστανται ληξιπρόθεσμες μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2008 και της ημερομηνίας δημοσίευσης του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου. Επιπλέον, η συμπερίληψη της ως άνω καταληκτικής ημερομηνίας θα απέτρεπε την εκδήλωση στρεβλών κινήτρων που θα μπορούσαν να προκύψουν εφόσον οι οφειλέτες είχαν τη δυνατότητα να ζητήσουν τη ρύθμιση οφειλών που καθίστανται ληξιπρόθεσμες μετά την ημερομηνία δημοσίευσης του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου και μέχρι την 15η Μαρτίου 2010, δηλαδή μέχρι την καταληκτική ημερομηνία της υποβολής αιτήσεων για ρύθμιση αμφότερων των ως άνω κατηγοριών οφειλών.

3.3. Το άρθρο 2 του σχεδίου νόμου δίνει τη δυνατότητα σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν συνάψει με τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων για επιχειρηματικούς, επαγγελματικούς ή αγροτικούς σκοπούς, να ζητήσουν από αυτά τη ρύθμιση ενήμερων οφειλών τους, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις και για τα ποσά που ορίζονται στο εν λόγω άρθρο. Εν προκειμένω η ΕΚΤ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή της

10 Βλ. υποσημείωση 3.

αιτούσας αρχής στον πιθανό κίνδυνο νομικής αβεβαιότητας που θα μπορούσε να δημιουργήσει η συμπερίληψη των τιτλοποιημένων δανείων στο ρυθμιστικό πεδίο της υπό εξέταση ρύθμισης οφειλών, δυσχεραίνοντας τη δυνατότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να προβαίνουν σε τιτλοποιήσεις για σκοπούς άντλησης ρευστότητας και, συνεπώς, τη χορήγηση πιστώσεων στην οικονομία.

3.4 Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι σκοπός του άρθρου 3 του σχεδίου νόμου είναι να παράσχει σε όσους ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αποπληρωμή των οφειλών τους, πλην όμως θα τις αποπληρώσουν μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση του υπό ψήφιση σχεδίου νόμου, τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους, χωρίς να υφίστανται τις συνέπειες της καταχώρισης δυσμενών δεδομένων σχετικών με την οικονομική τους συμπεριφορά. Ωστόσο, η προοπτική να παύσουν να είναι διαθέσιμες στα πιστωτικά ιδρύματα οι εν λόγω πληροφορίες δεν θα ήταν σύμφωνη με τη βέλτιστη πρακτική και θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου των οφειλετών, δυσχεραίνοντας την ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να διακρίνουν μεταξύ οφειλετών που αντιπροσωπεύουν διαφορετικά επίπεδα κινδύνου. Συνοψίζοντας, η προτεινόμενη διαγραφή δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς θα μπορούσε να καταστήσει τα πιστωτικά ιδρύματα επιφυλακτικότερα ως προς τη χορήγηση πιστώσεων και να αυξήσει το κόστος χρηματοδότησης της οικονομίας, ιδίως για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά που εξυπηρετούν τα χρέη τους. Οι ίδιες παρατηρήσεις ισχύουν εξάλλου και ως προς το άρθρο 4 παράγραφος 1 σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, με το οποίο, μεταξύ άλλων, μειώνονται κατά ένα έτος τα υφιστάμενα ανώτατα όρια στον χρόνο τήρησης και χρήσης των ως άνω δεδομένων από τα πιστωτικά και εν γένει χρηματοδοτικά ιδρύματα ή από αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς σε σχέση με οφειλές που έχουν εξοφληθεί στο σύνολό τους. Η ΕΚΤ θα χαιρέτιζε την αξιολόγηση των συνεπειών των προτεινόμενων περιορισμών, σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4 παράγραφος 1 του σχεδίου νόμου, λαμβανομένης υπόψη και της πρακτικής που ισχύει σε άλλα κράτη μέλη της Ένωσης.

3.5 Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 7 του σχεδίου νόμου, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 παράγραφος 2 αυτού, τα πιστωτικά ιδρύματα δύνανται να χορηγούν νέα βιβλιάρια επιταγών κατά τη διάρκεια ισχύος μέτρου στέρησης χορήγησής τους που έχει επιβληθεί σε οφειλέτες δυνάμει της απόφασης αριθ. 234/23/11.12.2006 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος, εφόσον παρέχεται επ' αυτών τριτεγγύηση έως πέντε χιλιάδες (5000) ευρώ ανά επιταγή. Εν προκειμένω η ΕΚΤ διατυπώνει επιφυλάξεις, καθώς η παρεχόμενη εγγύηση ύψους πέντε χιλιάδων (5000) ευρώ ανά επιταγή ενδεχομένως να μην επαρκεί, δεδομένης της δυνατότητας έκδοσης επιταγών και για ποσά ουσιωδώς μεγαλύτερα του ως άνω. Ως εκ τούτου, συνιστάται η χορήγηση βιβλιαρίου επιταγών σε οφειλέτη εις βάρος του οποίου ισχύει το ως άνω περιοριστικό μέτρο μόνο εφόσον παρέχεται εγγύηση για το συνολικό ποσό της επιταγής. Εξάλλου, οι τράπεζες θα πρέπει να αξιολογούν τη φερεγγυότητα του εγγυητή και τη συγκέντρωση κινδύνου εν όψει της χορήγησης βιβλιαρίου επιταγών επί των οποίων παρέχεται τριτεγγύηση. Τέλος, η ΕΚΤ σημειώνει ότι, η εν λόγω ρύθμιση θα μπορούσε να επηρεάσει τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος και την ικανότητά της να ασκεί προσηκόντως τα συναφή καθήκοντά της, στο βαθμό που αίρει τυχόν

περιορισμούς που έχουν επιβληθεί δυνάμει της ως άνω απόφασης, την οποία η Τράπεζα της Ελλάδος έχει εκδώσει στο πλαίσιο των κανονιστικών αρμοδιοτήτων της που προβλέπονται στο καταστατικό της.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 13 Ιανουαρίου 2010.

[υπογραφή]

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ

Jean-Claude TRICHET